

van zijn leven. Was het niet vooral met het oog op haar, dat hij die keurige kaart van Palestina teekende? In hoe menige Christelijke school, op hoe menige studeerkamer, troffen we die kaart niet aan! En voor wie weet, dat die kaart van Palestina en van Java en van de Middellandsche Zee de vrucht was van nachtelijken arbeid, als de teekenaar zijn dagtaak op het kantoor volbracht had, hebben die kaarten eene bijzondere aantrekkelijkheid. Het was zijn aanleg, zijne liefhebberij zoo gij wilt, maar de drang tot werken was geheligd bij hem door de liefde van Christus. En als we dan bedenken, dat de verzamelaar en componist van zoovele Christelijke liederen, die man, die in de moderne talen zich zeer goed kon doen hooren, de verdienstelijke teekenaar, de ijverige Zondagsschool-onderwijzer en leidsman van Zondagsschool-onderwijzers, nooit schoolonderwijs heeft genoten, maar door „self-help“ geworden is wat hij was; dan beseffen we wat rijkdom van „singuliere gaven“ aan hem was geschonken. — De opeengepakte schare, tusschen welke de lijk-wagen, gevolgd door niet minder dan een entwin-tig rijtuigen, zich langzaam voortbewoog, gevoelde het, dat in Serné een der beste en achtenswaardigste burgers ons ontvallen is. En toen het: „vrome, vroeg gestorven vrienden“, en „Het vrome volk in U verheugd“ over den doodenakker weerklonk; toen verschillende sprekers, in dicht en onacht, den gestorvene herdachten, en eene bede tot God de aandoenlijke plechtigheid besloot, toen gevoelden allen het, dat een goed man, een op-recht Christen gedaan was tot zijne ruste. — Serné was een Bijbelsch Christen; in dat woord is alles gezegd. — Zijn laatste werk op aarde was voor de Zondagsschool. Tot nauwelijks een half uur voor zijn dood was hij bezig met het sorteeren van Zondagsschool-kaartjes. — Toen zijn lijk op het kerkhof gedragen werd, zongen de Zondagsschool-kinderen van de buurtschap hem dan ook het laatste vaarwel toe, met het door hem uit het Engelsch vertaalde en op muziek gebrachte lied: „Nimmer scheiden“, waarvan het lieflijke koor luidt:

Zoo wij gelooven in Gods Zoon,
Dan juichen w' ook eens voor den troon;
Dan zien w' elkander zalig weer,
En scheiden nimmer, nimmermeer!

Nog vier jaren bleef Gispén als schrijver van de rubriek „Zondagsschool“ aan „De Herant“ werkzaam. Bij het eindigen echter van den jaarkring 1882 legde hij, wat dien arbeid betrof, de pen neder. Het was hem, bij veelvuldige ambtsbe-zigheden, niet mogelijk, over de theorie en de in-tuïtieve „Zondagsschool“ week aan week iets was. Daar kwam hij, dat hij, sedert vele jaren, in „De Bazuin“ schreef. Met de richting, die „De Herant“ vertegenwoordigde, was hij niet in alles homogeen. En zoo geschiedde het somtijds, dat hij, in „De Bazuin“, beschouwingen leverde, die rechtstreeks of zijdelings tegen „De Herant“ wa-ren. Dat was, voor zijn gevoel, een min aange-name positie, die hem voorkwam niet noodzake-lijk te zijn ter wille van een of ander groot belang, waarom hij vrijheid meende te hebben, zich zel-ven althans van dit min aangename gevoel te mogen bevrijden. In een persoonlijk afscheidswoord betuigde hij zoowel aan de redactie als aan de lezers openlijk zijn dank voor de toegenegenheid hem als medewerker geschonken. Beide bood hij zijn broederlijke groete aan, met de bede, dat alle arbeid in en voor het Koninkrijk Gods, en niet het minst de Zondagsschool, rijklijk mocht gezegend worden.

Nog moeten we hier melding maken van een toespraak over de Zondagsschool den 2den Juli 1879 door Gispén op het Zendingfeest te Wolf-heze uitgesproken, en geplaatst in „Zalsman's Jaar-boekje“ voor 1880: „Laat ons, zoo eindigde hij, met al wat in ons is, de Zondagsschool bevorderen. God roept tot dien arbeid. Hij wil niet dat we ledig staan op de markt, of het ons geschonken talent begraven. Het bevel des Heeren moet allen dringen om wakende en werkende te zijn en daarin getrouw bevonden te worden in de ure zijner ontzaglijke toekomst. En daarbij, de nood der tijden dringt. We hebben geen oogenblik te verliezen. De vijand is machtig en listig, en het eeuwig wel of wee van tienduizenden hangt er aan. Daarom de hand aan den ploeg en niet omgezien, maar gewerkt zoolang de dag duurt. De Zondagsscholen moeten nog vertienvoudigd worden. De gemeente des Heeren moet zich, vooral op dit gebied, meer hare roeping bewust worden. De Zondagsscholen moeten worden het eigen arbeidsveld der Kerk en uit handen der particulieren overgaan in de handen der gemeente. Die kinderen des volks zijn ook kinderen der kerk. Ze zijn gedoopt in den driemaal heiligen naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Ze zijn, rechtens en his-torisch, kinderen der belofte en des verbonds. Daarom heeft de Kerk een heilige roeping ook op het gebied der Zondagsschool te vervullen. Onder haar opzicht en tucht behoort de Zondags-school te staan, en niet als de priester en leviet mag de Kerk doen met al die verslagenen op den weg, maar ze moet hen opnemen, verzorgen en aan hun eeuwige behoudenis arbeiden. Voor de Zon-

dagsschool vragen we dan, in naam des Heeren, uwe krachten. O, onttrekt u niet aan een arbeid, wantoe God allen roept, die Hij daartoe eenige gaven gegeven heeft. We vragen uw tijd. In plaats van te wandelen op 's Heeren dag, gaat, en werkt in Zijn wijngaard. Het zal uwe zaligheid heerlijk maken reeds in dit leven. We vragen uw geld, uw invloed, bovenal uw vurig gebed! O, laat ons allen werken, zoolang het dag is, opdat een na-volgend geslacht den zegen der Zondagsschool rijklijk geniete en luide verkondige“.

Verder vonden we in het „Gedenkboek“ der Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging, uitgege-ven bij gelegenheid van haar veertigjarig bestaan (1866—1906) nog deze bijdrage van Gispén: „Even-als elk die, in hooger of lager kring, geroepen is onderwijs te geven, zoo wordt ook de onder-wijzer, of de onderwijzeres, op de Zondagsschool onderwijzende, zelf onderwezen. Want om goed onderwijs te geven is noodig, vooraf zelf goed te studeeren. Wie zijn onderwerp niet machtig is, kan er niet goed over spreken. Hij kan woorden en klanken uitgalmen, maar geen gedachten mee-deelen die bij anderen gedachten opwekken, en hen tot nadenken stemmen. De taak van den onder-wijzer, of van de onderwijzeres, op de Zondags-school is dan ook niet alleen ernstig maar ook moeilijk. Die taak omvat meer dan de kinderen een keer zoet te houden. De verborgenheden van Gods Woord moeten aan het kind worden medege-deeld. Voorzover dit kan en mag; en op het middelpunt van geheel de Schrift: Jezus Christus, moet altijd de aandacht des kinds gevestigd wor-den. Niet kinderachtig, maar kinderlijk moet het onderwijs zijn. Om zoo te onderwijzen moet men zelf kinderlijk zijn. Liefde tot het kind is noodig, maar niet voldoende. Er behoort ook verstand toe, en, in hooge mate, hetgeen men „tact“ noemt. Ook dit is Gods gave. Daarom: hoe meer wij onze eigen onbekwaamheid voor die taak beseffen en gevoelen, hoe bekwaamer wij zullen worden om haar, naar behooren, te volbrengen“.

Stond Gispén hier het beeld van zijn vroegge-storven Zwolschen vriend Serné wellicht nog voor oogen?

RULLMANN.

Houd in gedachtenis.... het hachelijke punt.

Het is goed, te weten, welke afstand ons van de eeuwigheid scheidt ten aanzien van Ighel en Christus. Daarom citeer ik weer Prof. v. d. Leeuw uit het „Algemeen Weekblad“:

Wij spraken onlangs over de klacht, dat het zoo moeilijk is te preken op Hemelvaart. Maar die klacht vermenigvuldigt zich op Pinksteren. Een prediker zei het eens zoo: op Kerstmis heb je altijd die prachtige Kerstgeschiedenis, op Paschen heb je dat aandoenlijke gaan naar het graf — al blijft het ledig graf dan ook altijd een hachelijk punt, en in het ergste geval de Emmausgangers.

Aangenomen — wat voor ons zekerheid heeft — dat Paulus het ledige graf heeft geloofd, wordt dus de tekst: houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dooden opgewekt is, zóó, als hij hierboven staat. Of ook (1 Cor. 15): als dat hachelijke punt (het ledige graf) niet aanvaard zou mogen worden, dan... zijn wij nog in onze zonden.

Nie paniekerig word nie.

Uit „Die Kerkblad“, 21 December 1932:

De G. H. J. Kruger waarschuwt dat ons nie paniekerig moet word niet: die geestelik doodse tyd was daar altyd (vergelyk die tye van die profete Jeremia en Jesaja).

Een opmerking, die appelleert aan de onjuiste theorie, dat l'histoire se repète; maar die in het licht van de voortgaande heilshistorie en van het voortschrijden van den repetitielozen „dag des Heeren“ veel van haar vertroostende kracht verliest. Al heeft dan ook de profetie, die ons op het ergste voorbereid heeft, ons gewaarschuwd tegen paniekerigheid. Nie paniekerig wor nie. Neen, nèt nie. Er op rekenen.

Belijden, — „een legelijk in zijn eigen taal“.

Een inzender memoreert in „De Geref. Kerk“ (herv. conf. weekbl.) aan volgende woorden van Prof. v. d. Leeuw in het „Algem. Weekbl.“ (ethisch):

„Wanneer wij in de Kerk zijn belijden wij ons geloof. Wij doen dat tezamen, ja, meer dan dat: met de ganache christenheid, in de gemeenschap der geheele kerk. In den eeredienst zoeken wij niet ons woord, maar dat der Kerk. Wij vragen niet of wij het met elke uitdrukking der belijdenis „eens“ zijn. Tenminste, dat behooren wij niet te vragen. Mede belijdende met de gemeente hebben wij deel aan den ganachen rijkdom der Kerk. Op zichzelf zijn de woorden van de belijdenis, ook van de oecumenische belijdenissen, geen adequate uitdrukking van het Christelijk geloof. Maar in het levende contact van God en gemeente worden zij levend en dragen zij zoowel het geloof van den enkeling als dat der geheele Kerk, hier en ginds, in heden en verleden, daarboven, hier beneden.“

Inzender is het daarmee niet eens, noemt het een drogreden:

Als wij b.v. met den mond uitspreken: „Ik geloof in Jezus Christus, Gods eeniggeboren Zoon, onzen Heer, die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“, maar wij twifelen in ons hart, of gelooven niet dat Hij van zoo onmiddellijk-Goddelijke afkomst is als toch onweersprekelijk de bedoeling van deze uitdrukking is, belijden wij dan tezamen met hen, die dat van ganser harte gelooven? Wat beteekent dan het: „Ik geloof“, als ik het niet geloof?

Inzender vervolgt:

Een wonderlijken indruk maakt ook wat Prof. v. d. Leeuw in hetzelfde stuk zegt: „Slechts wanneer een legelijk in zijn eigen taal (bedoeld is hier zeker: de woorden die hij uitsprekt en hoort met zijn eigen inhoud vult) spreekt en luistert, dan komt de Heilige Geest.“

Hoe komt de schrijver daaraan? Eenvoudig door de feiten achterste voren te zetten, door 't gevolg te zetten op de plaats van de voorwaarde. Het feit van de komst des Heiligen Geestes ging vooraf, daarna volgden het spreken en het luisteren. Prof. v. d. Leeuw draait eerst de feiten om en gaat dan zijn conclusie trekken. Om een populaire uitdrukking te gebruiken: „zoo kun je wel aan den gang blijven“.

Inderdaad, zoo kun je aan den gang blijven, met bijbellesen, of koranlesen, of de krant-lesen, dat doet er niet meer toe. Want zoo vindt ieder argumenten voor elke meening.

Struisvogelpolitiek.

Uit een kerkeraadsverslag van de te Haarlem gevormde gemeente bij het z.g. hersteld verband:

Broeder en zuster uit Hillegom, verzoeken met hun gezin attestatie naar de Herv. Kerk aldaar. Dit met het oog op den afstand, waardoor een geregeld kerkelijk meeleven zeer bemoeilijkt werd. De kerkeraad moet hierin berusten.

Aldus: de Gereformeerde Kerk niet zien. Maar realiseert men zich niet, noch in „Onder Eigen Vaandel“, noch hier, dat de Hervormde Kerk, ondanks al het hedendaagsche afgeven op Assen, vandaag Dr Geelkerken af zou zetten, als hij in de Hervormde Kerk begeerde te leven, laat ons zeggen, naar de kerkorde-v. d. Brink, gepubliceerd in „Woord en Geest“?

Het zout.

In het „Algemeen Weekblad“ schrijft een inzender:

In het „Algemeen Weekblad“ van 13 Januari j.l. komt een „Overdenking“ voor over den bekenden tekst: „Gij zijt het zout der aarde“.

Ik las de korte „preek“ met groote instemming. Ik vrees wel eens, dat ons volk nog te gronde zal gaan aan pogingen van sommige zeer actief optredende groepen uit de Christenheid, het zout als bedoeld in Mat. 5: 13 overal duimendik op te leggen, of het angstvallig bijeen te schrapen.

Even later:

En nu vind ik het juist zoo droevig, dat vooral van Gereformeerde zijde voortdurend feller gereageerd wordt tegen deze z.g. „neutrale organisatie“, gelijk het dan zoetsappig heet.

Tot zoover inzender.

Moet het zout nu worden bijeengebracht, om zout w zijn der aarde, of moet het onvergaderd in het zee water blijven?

„Zeggen en doen“.

„De Wekker“ komt terug op wat ik schreef over Prof. Lindeboom. Het blad zegt:

Verstopperij spelen achter den persoon van Dr. Kuyper moet „De Reformatie“ niet doen. De Synode der Gereformeerde Kerken heeft deze, door Lindeboom zoo sterk gehekkelde ongereformeerde leer, gehant haafd.

Tot zoover „De Wekker“.

Wat hier staat, is niet waar. Het zal den Docent nie gelukken aan te toonen, dat wat Prof. Lindeboom uit Dr Kuypers woorden als mogelijke consequentie of vooronderstelling haalde, om dan te zeggen: als het zoo moet, dan is er verschil van belijdenis, — door de Gereformeerde Kerken in 1892 (want daar ging het toch eigenlijk over?) of zelfs maar in 1903 geleerd is.

Overigens spelen wij voor ons niet verstopperij achter den rug van Dr Kuyper. We vinden dien rug erg breed, maar niet zoo breed als de Chr. Gereformeerden hem vinden. Zij toch zien een heele kerk er achter schuil gaan; wij zagen met Lindeboom den persoon Dr Kuyper schuil gaan achter den breeden rug der kerk.

Overigens ben ik er volmaakt zeker van, dat als vandaag iemand in de Chr. Geref. Kerk de exegese, die Dr Kuyper Jr. van de bijbelplaatsen inzake Paulus' wedergeboorte gaf, eens overtuigend zou vinden, en op grond van die exegese diens conclusie overnam, die man niet uit de Chr. Geref. Kerk zou worden weggezonden. De Chr. Gereformeerde leiders schrijven in het wilde weg; komt er een actueel geval, dan — zie geval-Berkhoff.

De chèque in het kerkzakje, en nog wat.

Amerika is toch altijd 'n land der nieuwe dingen. Tot in het collecteren toe.

„De Groene Amsterdammer“ verhaalt van een juffrouw en een chèque, aldus:

Bij een collecte in een kerk in New-York lag op een Zondag een chèque op de schaal; deze chèque was afkomstig van een vrouwelijke student en was goed